

KOULUN TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA

Liite koulun opetussuunnitelmaan

KOULU: *Aarnivalkean koulu*

SUUNNITELMAN LAATIMINEN

Koulut laativat oman tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman. Se on tärkeä tehdä oman koulun ja oppilaiden tarpeiden pohjalta. Suunnitelma toimii välineenä, joka edistää tasa-arvon toteutumista ja estää syrjintää kaikessa koulun toiminnassa. Sen avulla varmistetaan, että tasa-arvoa ja yhdenvertaista kohtelua edistetään kouluissa systemaattisesti.

Suunnitelma laaditaan yhteistyössä henkilökunnan ja oppilaiden sekä huoltajien kanssa. Se laaditaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja kullekin lukuvuodelle tai lukukaudelle asetetaan osatavoitteet. Edistymistä seurataan säännöllisesti ja suunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan.

Koulut joissa on Suko:n järjestämää esiopetusta, laativat suunnitelman yhdessä esiopetusryhmien kanssa.

1. SUUNNITELMAN LAATIMISESTA, TOIMENPANOSTA JA SEURANNASTA VASTAAVAT HENKILÖT

Koulu voi myös luoda/perustaa ryhmän tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä varten

Aarnivalkean koulun vastuuhenkilöt: Erja Oila, vs. rehtori; Mikko Hömmö apulaisrehtori

2. SELVITYS: YKSIKÖN TASA-ARVON JA YHDENVERTAISEN KOHTELUN NYKYTILANNE

Suunnitelma perustuu kyselyyn tai muuhun koulussa tehtyyn kartoitukseen. Tässä osassa kuvataan, miten nykytilaa kartoitettiin ja mitkä ovat kartoituksen tulokset. Mikä on tasa-arvon ja yhdenvertaisen kohtelun nykytilanne koulussa?

Taustaa:

Aarnivalkean koulussa tehtiin alkuvuodesta 2019 aikana nykytilanteen kartoitus tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön tueksi. Kysymysten valinnassa hyödynnettiin edellisten vuosien tuloksia. Huoltajille toteutettiin kysely Wilmassa ja henkilökunnalle toteutettiin kysely yhteissuunnitteluajalla.

1.-3.luokan oppilaille laadittiin kysymykset, jotka luokanopettajan alustuksen jälkeen käytiin keskustellen läpi oppilaiden kanssa keskustellen. 4.-6.luokan oppilaat vastasivat sähköiseen kyselylomakkeeseen.

N: oppilaat 240, huoltajat 80, henkilökunta 20.

Tulokset:

Kouluun tullaan yleensä hyvillä mielin. N. 10% kuitenkin vastaa "harvoin". Vain 4% kokee, ettei luokassa kaikki oppilaat uskalla ilmaista mielipidettään sukupuolen vuoksi.

Hieman yli yksi kymmenestä (14%) (viime kyselyssä 22%) 4.-6.- luokkalainen kokee, että sukupuoli vaikuttaa siihen, miten oma luokanopettaja heitä kohtelee. 90% kokee, että muut opettajat kuin oma luokanopettaja kohtelee kaikkia tasapuolisesti riippumatta sukupuolesta.

94% oli sitä mieltä, että sukupuoli ei vaikuta arviointiin. Kuitenkin yksi neljästä oppilaasta (24%) kertoo, että sukupuoli vaikuttaa siihen, millaista käyttäytymistä häneltä odotetaan koulussa. Omasta mielestään loukkaavaa tai häiritsevää sukupuolen liittyvää puhetta on kohdannut noin kymmenesosa oppilaista. Lisäksi oppilaista 10% kertoi epäasiallisista puheluista, viesteistä tai sosiaalisen median loukkaavista kuvista.

Alaluokkien 1-3 oppilaiden mielestä tasapuolinen koulu on mukava, turvallinen ja sellainen paikka, jossa ei kiusata ja on hyvä olla. Lapset luokkatasosta riippumatta pitävät tasa-arvoista ja yhdenvertaista koulua paikkana, jossa kaikilla on samat oikeudet ja jossa kaikkia kohdellaan samalla tavalla.

Lähes kaikkien kyselyyn vastanneiden huoltajien lapsi tulee mielellään kouluun ja tuntee olonsa turvalliseksi. (2 vastausta ei = 2,5%) Huoltajien mielestä lapsi pystyy yleensä (76%) kääntymään opettajan puoleen, jos hänellä on huolia. Vastauksissa tuli hajaannusta kysymyksessä yksityisyyden suojasta tai sukupuolettomista wc-tiloista. Huoltajille oppimateriaaleihin liittyvät kysymykset toivat paljon hajontaa. Huoltajat toivovat, että koulu tarjoaisi aitoja valintamahdollisuuksia. Toivottiin, että oppilaita ei ryhmitellä sukupuolen mukaan liikunnassa tai käsitöissä. Koulussa

tällaista ryhmittelyä ei ole ollut enää vuosiin. Myös enemmän sukupuolirooleja sekoittavaa tekemistä toivottiin, sekä sitä, että koulussa kannustetaan yksilöitä eikä tehdä numeroa sukupuolesta. Avovastauksissa nykytilaa enimmäkseen keuhuttiin. Joissakin vastauksissa kritisoitiin jatkuvien kyselyiden teettämistä.

Aarnivalkean koulun henkilöstö kokee, että opetus on yhdenvertaista. Henkilöstö ei koe luokittelevansa tyttöjä ja poikia tietynlaisiksi, kohtelevansa sukupuolen mukaan eri tavoin tai arvioivansa sukupuoleen nojaten. Opetuksen sukupuolitietoisuuteen tulee tulevaisuudessa kiinnittää lisää huomiota. Kokemus on, että koulussa käsitellään avoimesti sukupuolisuuteen ja seksuaalisuuteen liittyviä asioita. Kysymykseen oppimateriaalin valinnasta sukupuoli- ja tasa-arvotietoisesti ei osattu vastata tai siinä oli paljon hajontaa. Henkilöstö kokee myös kyseenalaistavansa stereotyyppisiä sukupuolirooleja, työnjakoa ja perhemalleja.

Johtopäätökset:

Aarnivalkean koulu koetaan turvalliseksi opiskelu- ja työpaikaksi. Esimerkiksi 6.-luokkalaisista 93% ja 5.-luokkalaisista 91% oppilaista tulee mielellään kouluun. Lasten mielestä sukupuoli ei vaikuta arviointiin, mutta kohteluun muuten kyllä. Lapset ovat alttiita loukkaavalle tai sopimattomalle puheelle ja epäasiallisille viesteille. Kyselyiden perusteella he kuitenkin uskaltavat tarpeen tulle kertoa häirinnästä koulun aikuisille.

Eri tehtävissä ja rooleissa on aikuisia ja lapsia sukupuolesta riippumatta niin opetuksessa, järjestetyssä ohjelmassa kuin välituntisinkin. Kaikki kyselyyn vastanneet huoltajat ilmoittivat lapsensa tulevan mielellään kouluun ja tuntevansa olonsa turvalliseksi. Koulun aikuiset kokevat kohtelevansa lapsia tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyölle on hyvä nostaa konkreettisia tavoitteita. Ylempien luokkien kysymyslomakkeissa pääpaino oli tasa-arvokysymyksissä, yhdenvertaisuuslakia pystyi kommentoimaan vapaassa kentässä. Pienemmillä oppilailta puolestaan pääpaino oli yhdenvertaisuuteen ja tasapuolisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Näistä tuloksista on suhteellisen helppo nostaa koulumme tavoitteet. Tavoitteiden toteutumista puolestaan on hyvä seurata ja arvioida edelleen. Tavoitteena on jatkaa edelleen työtä kohti tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksistä tietoisempaa koulua.

3. TAVOITTEET JA TOIMENPITEET TASA-ARVON JA YHDENVERTAISEN KOHTELUN EDISTÄMISEKSI

Koulu asettaa kartoituksen ja nykytilan kuvauksen perusteella vähintään kaksi tavoitetta koulunsa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyölle: yhden edistämään tasa-arvoa ja yhden yhdenvertaista kohtelua.

Tavoitteiden saavuttamiseksi laaditaan konkreettiset toimenpiteet lukuvuodelle tai -kaudelle kerrallaan.

Tavoite/tavoitteet tasa-arvon edistämiseksi koulussa:	Tavoite/tavoitteet yhdenvertaisen kohtelun edistämiseksi koulussa:
<p><i>Oppilaat kokevat, että sukupuolella ei ole merkitystä siihen, miten opettajat heitä kohtelevat.</i></p> <p>2016-2017</p> <p>Toimenpiteet: <i>Henkilöstö keskustelee asiasta ja tekee tavoitteesta näkyvän. Asiasta keskustellaan oppilaiden kanssa.</i></p> <p>Vastuuhenkilö/-t: <i>Stina Tonteri, Erja Oila, Milla Suviranta</i></p> <p>Aikataulu: <i>Kevät 2017</i></p> <p>Toimenpiteiden seuranta ja arviointi: <i>Lukuvuosiarviointi toukokuussa 2017 (katso alla kohta 4).</i></p>	<p><i>Oppilaat kokevat, että kaikkia kohdellaan tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti.</i></p> <p>2016-2017</p> <p>Toimenpiteet: <i>Henkilöstö keskustelee asiasta ja tekee tavoitteesta näkyvän. Oppilaat ovat mukana keskustelussa ja vuorovaikutuksessa. Huomioidaan erityisesti, miten toiselle puhutaan.</i></p> <p>Vastuuhenkilö/-t: <i>Stina Tonteri, Erja Oila, Milla Suviranta</i></p> <p>Aikataulu: <i>Kevät 2017</i></p> <p>Toimenpiteiden seuranta ja arviointi: <i>Lukuvuosiarviointi toukokuussa 2017 (katso alla kohta 4).</i></p>
<p>2017-2018</p> <p>Toimenpiteet: <i>Aineiston keruu ja kartoitus siitä, miten tilanne koetaan. Jatkamme työtä tasapuolisen kohtelun edistämiseksi.</i></p> <p>Vastuuhenkilö/-t: <i>Stina Tonteri, Erja Oila, Jukka Kinnunen</i></p> <p>Aikataulu: <i>marraskuu 2017</i></p> <p>Toimenpiteiden seuranta ja arviointi: <i>Kartoituksen perusteella arvioidaan, miten tavoite on toteutunut ja sen perusteella tehdään mahdolliset jatkotoimenpiteet. Lukuvuosiarviointi toukokuussa 2018 (katso alla kohta 4).</i></p>	<p>2017-2018</p> <p>Toimenpiteet: <i>Aineiston keruu ja kartoitus siitä, miten tilanne koetaan. Huomioidaan, miten toiselle puhutaan.</i></p> <p>Vastuuhenkilö/-t: <i>Stina Tonteri, Erja Oila, Jukka Kinnunen</i></p> <p>Aikataulu: <i>marraskuu 2017</i></p> <p>Toimenpiteiden seuranta ja arviointi: <i>Kartoituksen perusteella arvioidaan tasapuolisen kohtelu, erityisesti puheen, tilanne Aarnivalkean koulussa. Lukuvuosiarviointi toukokuussa 2018 (katso alla kohta 4).</i></p>
<p>2018-2019</p> <p>Toimenpiteet: <i>Jatkamme työtä sen eteen, että kaikkia kohdellaan samalla tavalla sukupuolesta riippumatta.</i></p> <p>Vastuuhenkilö/-t: <i>Erja Oila ja Mikko Hömmö</i></p>	<p>2018-2019</p> <p>Toimenpiteet: <i>Huomioimme aktiivisesti sen, miten tuomme esille oppilaiden yhdenvertaisen kohtelun puheissa ja toiminnassa.</i></p> <p>Vastuuhenkilö/-t: <i>Erja Oila ja Mikko Hömmö</i></p>

Aikataulu: 2018-2019 Toimenpiteiden seuranta ja arviointi Kysely 2019-2020	Aikataulu: 2018-2019 Toimenpiteiden seuranta ja arviointi Kysely 2019-2020
--	--

4. SUUNNITELMAN SEURANTA, TOIMENPITEIDEN TULOKSET JA ARVIOINTI

Suunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti. Toimenpiteiden vaikuttavuutta arvioidaan lukuvuosittain/-kausittain (kohdassa 3 olevan taulukon avulla). Arvioinnin perusteella määritellään toimenpiteet seuraavalle lukuvuodelle/-kaudelle.

Kolmen vuoden suunnitelman toteutumista arvioidaan lopuksi (tai tarvittaessa aikaisemmin) kokonaisuutena.

Seurannan tulokset kirjataan tähän:

Toimenpiteiden tulokset ja kokonaisarviointi: **Toukokuu 2017 (Lukuvuosiarviointi)**

Oppilaat ovat keskustelleet aiheesta luokissa opettajien johdolla huhti-toukokuun aikana. He kokevat valtaosin, että aikuiset kohtelevat heitä samalla tavoin. Koulun aikuiset antavat esim. puheenvuoroja tasapuolisesti. On kuitenkin mainintoja siitä, että poikia kohdellaan tiukemmin kuin tyttöjä. Tasa-arvo ei välttämättä toteudu oppilaiden mielestä liikuntatunneilla, koska on tyttöjen ja poikien lajeja (ringette/jääkiekko, poikien/tyttöjen punnerrukset). Lasten puheessa on edelleen myös ikävää kielenkäyttöä. Oppilaat ovat erinomaisen tietoisia, että kaikkia tulee kohdella tasapuolisesti. Opettajat saattavat kuitenkin mennä ristiriitatilanteissa toisen osapuolen puolelle, pienemmän puolelle tai oman luokan puolelle.

Suunnitelma on tullut koulun aikuisten tietoisuuteen, mutta jatkossa sitä voi tuoda näkyvämmäksi. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus on tietoisempaa. Yksilön kohtaaminen tietoisempaa. Ennakkoluulot tietoisemmin käsittelyssä omassa toiminnassa.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön vaikuttavuus kokonaisuutena: Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmamme on elänyt vasta puolisen vuotta. Kun aiheesta puhutaan sekä henkilökunnan että lasten kanssa, nousee tietoisuus, joka toivottavasti jatkossa enemmän ja enemmän luo tasapuolista kohtelua kouluunne. Kuten eräs oppilas totesi." Entäs jos kohdeltaisi ihmisinä, ei tyttöinä tai poikina?"

Päivämäärä: 24.5.2017

Lukuvuosiarviointi 2018 Päivämäärä 15.5.2018

Lukuvuoden 2017-18 aikana on kiinnitetty huomio kahteen allaolevaan tavoitteeseen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi keskittyen siihen 1) miten oppilaat kokevat opettajien kohtelevan heitä sukupuolesta riippumatta ja 2) miten oppilaat kokevat, että kaikki kohdellaan koulussa tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti. Tässä kohdassa esiin jo aiemmin on noussut esiin erityisesti se, miten toiselle puhutaan.

Kysely ja päivitys tammikuu 2019:

Kyselyn tulokset on kirjattu kohtiin 2 ja 3. Käsitelty opettajakunnan kanssa 12.2.2019. Käsitelty johtokunnassa : _____

<p>Tavoite/tavoitteet tasa-arvon edistämiseksi koulussa:</p> <p><i>Oppilaat kokevat, että sukupuolella ei ole merkitystä siihen, miten opettajat heitä kohtelevat.</i></p>	<p>Tavoite/tavoitteet yhdenvertaisen kohtelun edistämiseksi koulussa:</p> <p><i>Oppilaat kokevat, että kaikkia kohdellaan tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti.</i></p>
--	---

Lukuvuoden aikana on kaikilta luokka-asteilta kerätty tietoa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta erilaisin menetelmin. Edelleen on mainintoja, joissa oppilaat kokevat opettajien kohtelevan heitä eri tavoin sukupuolesta riippuen. Henkilökunta keskustelee asiasta ja tavoitteen toteutumista ja saavuttamista seurataan edelleen myös seuraavana lukuvuotena, jonka jälkeen on kokonaisarviointin aika. Yhdenvertaisen kohtelun osalta tavoitteeksi jo aiemmin noussut puhe vaatii myöskin edelleen toimenpiteitä. Sekä lapset että aikuiset tiedostavat, että epäasiallista puhetta toiselle esiintyy. Tähän on tartuttava tiukemmin: jokainen aikuinen puuttuu heti, jos kuulee epäasiallista puhetta. Oppilaiden tietoisuuteen on tuotava vahvemmin näkemys, että epäasialliseen puheeseen tartutaan ja että koulun aikuiset puuttuvat tilanteisiin. Kukaan niistä oppilaista, jotka olivat kokeneet epäasiallista puhetta, eivät olleet kertoneet siitä koulun aikuiselle.

5. SUUNNITELMAN HYVÄKSYMINEN JA SUUNNITELMASTA TIEDOTTAMINEN

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on koulun opetussuunnitelman liite. Suunnitelma hyväksytään koulun johtokunnan kevään 2017 ensimmäisessä kokouksessa. Rehtori vastaa siitä, että koulun henkilökunta, oppilaat ja huoltajat sekä koulun yhteistyökumppanit saavat riittävästi tietoa koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöstä: suunnitelmasta ja hyvistä käytänteistä. Päivitykset hyväksytään johtokunnan kevään 2019 ensimmäisessä kokouksessa.